

Posudek diplomové práce

Ivana Zahradníčková: Syntaktisk og leksikalsk negasjon i norsk og tysk

Autorka je studentkou germanistiky a norštiny, a proto si jako téma závěrečné práce zvolila gramatický fenomén společný oběma jazykům, negaci, a její porovnání z perspektivy studovaných jazyků. Vzhledem k příbuznosti jazyků lze očekávat větší či menší podobnost, a to jak v oblasti lexikální negace (kdy jsou některé slovtvorné postupy v norštině dokonce převzaty z němčiny), tak i v oblasti syntaktické negace, protože v obou jazycích se používá relativně pevný slovosled.

Studentka se nejprve věnuje termínu negace z pohledu filozofie a lingvistiky. Dále popisuje syntaktickou negaci v němčině a norštině, zejména bezpříznakový a příznakový slovosled. V další kapitole věnované lexikální negaci popisuje německé a norské negativní afixy: domácí a cizí prefixy s negativním významem a sufixy s negativním významem. Informace v této kapitole jsou zpravidla strukturovány tak, že je nejprve popsán příslušný německý afix na základě sekundární literatury, pak jeho norský ekvivalent podle dostupných norských zdrojů (zejména slovníků) a kvůli absenci relevantní norské sekundární literatury uvádí autorka i výsledky vlastního výzkumu příkladů z korpusu.

Po této obsáhlé kapitole následuje analýza větné a lexikální negace ve dvou německých beletristických textech a jejich překladech do norštiny (vydání originálu a překladu v 50. a 60. letech 20. století), resp. ve třech norských textech z 90. let přeložených do němčiny. Studentka v nich analyzuje četnost výskytu jednotlivých afixů a dále porovnává způsoby překladu výrazů s afixy s negativním významem.

Autorka se musela v první řadě vypořádat s nedostatkem sekundární literatury v norštině, ale v případě určitých afixů i v němčině. Proto teoretická část pojednávající o norské lexikální negaci v podstatě musela vycházet z autorčina výzkumu korpusu. Další objektivní překážkou byl i nedostatek současné beletrie dostupné v obou jazycích, proto studentka volila relativně starou literaturu. Lze se však domnívat, že by volba současné beletrie nepřinesla diametrálně odlišné výsledky, snad až na afixy *nicht-/ikke-*.

Připomínky a otázky:

- Lze vyvodit obecnější závěry z distribuce sufixu *-leer/-tom* (např. v kontrastu s *-los/-løs*)?
- Studentka uvádí, že nebude analyzovat příklady s *nicht-/ikke-*, protože ve studovaném materiálu našla jen málo takových případů. Nicméně – i vzhledem k současnému relativně častému výskytu takových odvozenin – by bylo vhodné příklady do DP zařadit. Ideální by pak bylo porovnání se současnou beletrií, příp. literaturou faktu.
- Autorka uvádí, že použití větné negace je v norštině a němčině téměř identické. V němčině je však pozice záporu výrazně variabilnější než v norštině. Odrazilo se to ve sledovaných textech? (Jak se v norštině zohlednil příznakový slovosled německého originálu?)
- Z analýzy překladů lexikální negace vyplývá i občasné používání sloves s předponami (např. překlady norských slov s prefixem *u-*, viz str. 67). Tato možnost si zasluhuje

komentář. (Navíc lze předpokládat, že by tento způsob překladu při analýze většího množství textů byl ještě hojnější.)

- Na str. 69 studentka nepřesně tvrdí, že přípony *-fri/-frei* mají stejný význam jako *-los/-løs*.
- V kterých dvou případech bylo *-los* přeloženo jako *-fri*? (To z přílohy na první pohled nevyplývá.)
- Na str. 74 dochází studentka k závěru, že se hybridní složeniny vyskytují často. Tento dojem jsem ale z jejího výzkumu nezískala.

Práce je přehledná, což ještě podtrhují tabulky. Z pedagogického hlediska je přínosná tabulka 11 (pro němčinu) a 12 (pro norštinu). Užitečnou přílohou je přehled analyzovaných německých slov obsahujících afix s negativním významem a jejich překlad a přehled norských slov s jejich německým ekvivalentem. Přehledy dokládají variabilitu překladů, což může být inspirativní pro další překladatele, ale i studenty a učitele. Pro větší přehlednost by však výrazy měly být řazeny podle afixu.

V práci se vyskytují jazykové chyby – např. chyby v kongruenci (*et negativ affiks*), ve slovosledu, interpunkci a chyby lexikální (*tre kvarter av alle negative affikser* místo *tre fjerdedeler*). Pro práci jsou typická i složitá souvětí, která nepůsobí norský.

Po formální i obsahové stránce práce splňuje nároky kladené na závěrečnou práci na vysoké škole, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře.

V Praze 15. srpna 2011

PhDr. Petra Štajnerová, Ph.D.
FF UK, ÚGS, odd. skandinavistiky
vedoucí práce